

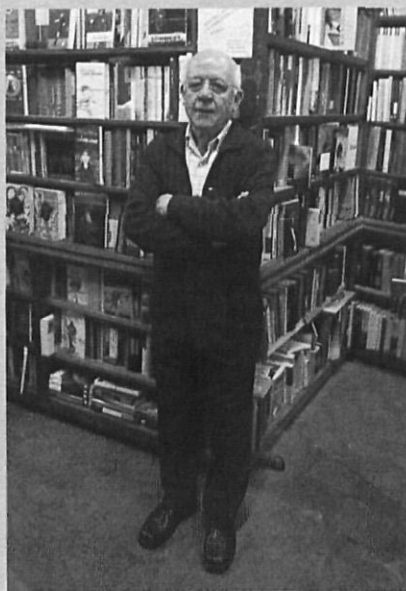
Entrevista

Pere Rodeja:

Pere Rodeja i Ponsatí va néixer a Sarrià de Ter el 27 de desembre de 1931. Tot i que ja fa uns anys que està jubilat, encara se'l pot veure cada dia, ben ocupat, a la llibreria Geli, l'històric establiment gironí, on s'ha passat més de 60 anys. Hi va entrar a treballar amb 13 anys i des de llavors can Geli ha sigut casa seva. Pere Rodeja és una persona humil i senzilla que assegura que no té res interessant a dir. Va costar una mica convèncer-lo de fer aquesta entrevista. Finalment, quan hi va accedir, ens va dir unes quantes coses, algunes de les quals, al nostre entendre, molt interessants. Pere Rodeja «pare», com se l'anomena per distingir-lo del fill –que s'ocupa de la llibreria i també es diu Pere–, parla, amb la perspectiva que donen tants anys de treball, dels canvis que ha vist i viscut sempre des de dins de la llibreria. Han canviat els llibres, les llibreries i els lectors. Ha canviat el món, de fet. I ell també, ja que els anys han anat dipositant relativisme i una mirada més escèptica en la seva forma de veure les coses.

–Com és que es va fer llibreter?

–Nosaltres vivíem a Sarrià de Ter. El meu pare era viatjant de licors a can Regàs-Catà, al Pont Major. Era republicà i en acabar la Guerra Civil va exiliar-se a França, durant quaranta anys. Nosaltres érem quatre germans, que ens vam quedar sols amb la meva mare. Llavors a casa no hi havia diners, ni 25 cèntims no hi havia. Un dia em van dir: no vols pas anar a fer d'aprenent a can Geli? I així va anar. Vaig entrar a la llibreria de forma circumstancial, no vocacional, perquè necessitava una feina. Era l'any 1945 i jo tenia 13 anys. Des de llavors sempre he estat aquí, de llibreter. Aquí ho he anat aprenent tot.

–També va estar uns anys al seminari.

–Sí, aquí a la llibreria em van conquerir per anar al seminari amb una beca del senyor Geli. Però per Nadal i el poc temps que tenia a l'estiu sempre tornava a la llibreria. Quan vaig plegar del seminari me'n vaig anar a fer la mili i després, quan vaig tornar, ja em vaig quedar a la botiga.

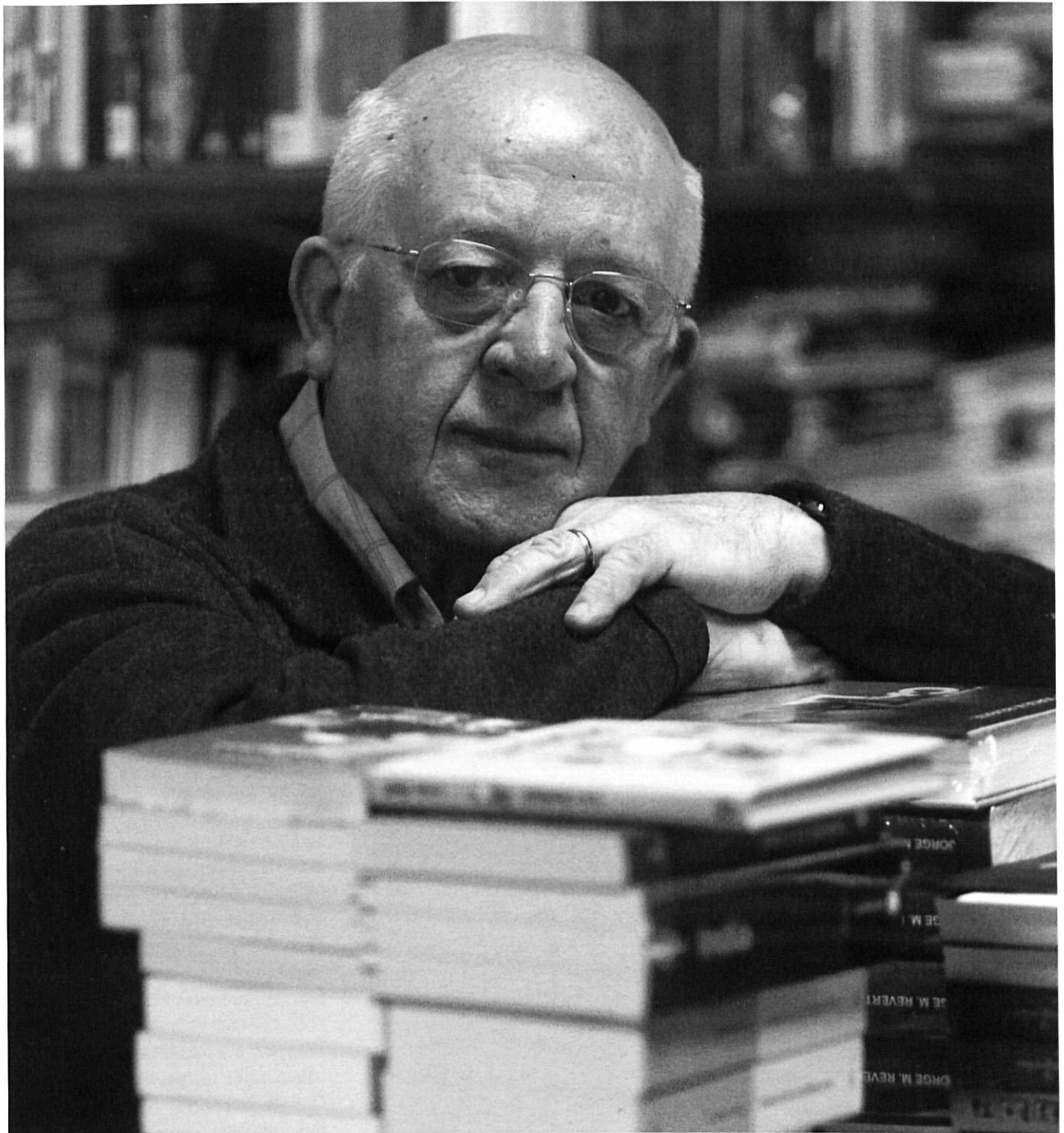
–S'ha passat tota la vida entre llibres...

–No m'he mogut mai de la llibreria, ni quan va venir en Franco, o els reis, o els bisbes... mai. A vegades hi havia algun viatjant que em deia d'anar a fer un cafè o una cervesa i sempre li deia que no. Tenia feina. No tinc temps d'anar a passejar. Algú

SALVADOR CARGOL

FOTOS: **PERE DURAN**

sobretot, llibreter

em pot dir que sóc indiferent; no: tinc feina. I des de fa trenta-nou anys visc aquí a sobre, o sigui que només és pujar i baixar.

—Quan vostè hi va entrar, la Geli ja tenia més de 60 anys d'història.

—La llibreria va començar el 1879 com a llibreria religiosa. Es deia Llibreria de San José. Els Geli eren molt religiosos. El fill dels Geli va morir molt jove i es va fer càrrec de la llibreria el seu nét, Francisco Geli, des de final dels anys vint. Durant la Guerra Civil, els comitès revolucionaris van confiscar les propietats del senyor Geli. Després del conflicte va ser una època molt dolenta, i a més hi va haver l'aiguat el 1940... es va fer malbé tot el que hi havia a la botiga, molts llibres, material d'escriptori... però de mica en mica la cosa va anar canviant i millorant. A partir dels anys cinquanta els Geli em van deixar les regnes de la botiga.

—M'imagino que llavors la llibreria era molt diferent.

—Sí. Als anys cinquanta i seixanta no hi havia res del que hi ha ara aquí. A més de llibres veníem santerists, imatges... tot això ho he viscut, encara. Després vàrem tenir molts de llibres d'oficina i despatx, material de col·legi. Fins als anys setanta vàrem vendre compassos, per exemple. Abans la gent venia a comprar de totes les comarques; ara no, ara a tots els pobles hi ha algun lloc per comprar-ho. També vàrem tenir un gran estoc de figures de pessebre, en veníem moltíssimes, i jocs de taula, joguines... Vàrem ser dels primers de Girona a tenir trens elèctrics.

—Els llibres estan més ben editats ara que cinquanta anys enrere?

—Hi ha de tot. Crec que ara estan més ben presentats, perquè hi ha moltes tècniques d'impressió, i fan molt més goig, els llibres, sobretot els

de contes: són impressionants, molt millors, sens dubte. Però als anys quaranta trobaves llibres molt ben enquadernats. Llibres de pell. No hi havia tanta tècnica editorial com ara, però estaven molt ben enquadernats.

—Què ha canviat més amb els anys, el llibre o el lector?

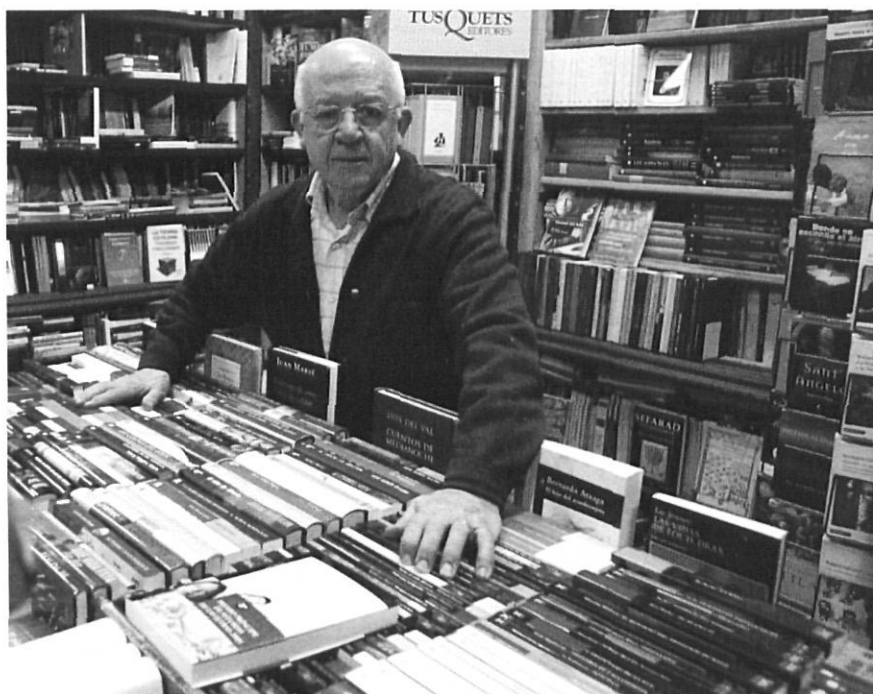
—No sabia què dir-te. El llibre ha canviat molt, molt, és clar. Llavors veníem llibres de formació religiosa. Hi havia una gran eferescència de religiositat. De sexe ni parlar-ne, és clar. Res contra la moral ni els mals costums. He arribat a conèixer quasi tots els capellans del bisbat; bé, un 70% o un 80% segur, perquè tots venien a la Geli a comprar. A la província no hi havia llibreria. A Girona hi havia una altra llibreria religiosa, que era la llibreria Escolà, regentada per un capellà, mossèn Mundet, però molts venien a can Geli. Què compraven?, doncs llibres per predicar, llibres de sermons, de catequesi, perquè quan feien catequesi feien formació, és clar.

—I quan van començar a vendre llibres «contra la moral i els mals costums»?

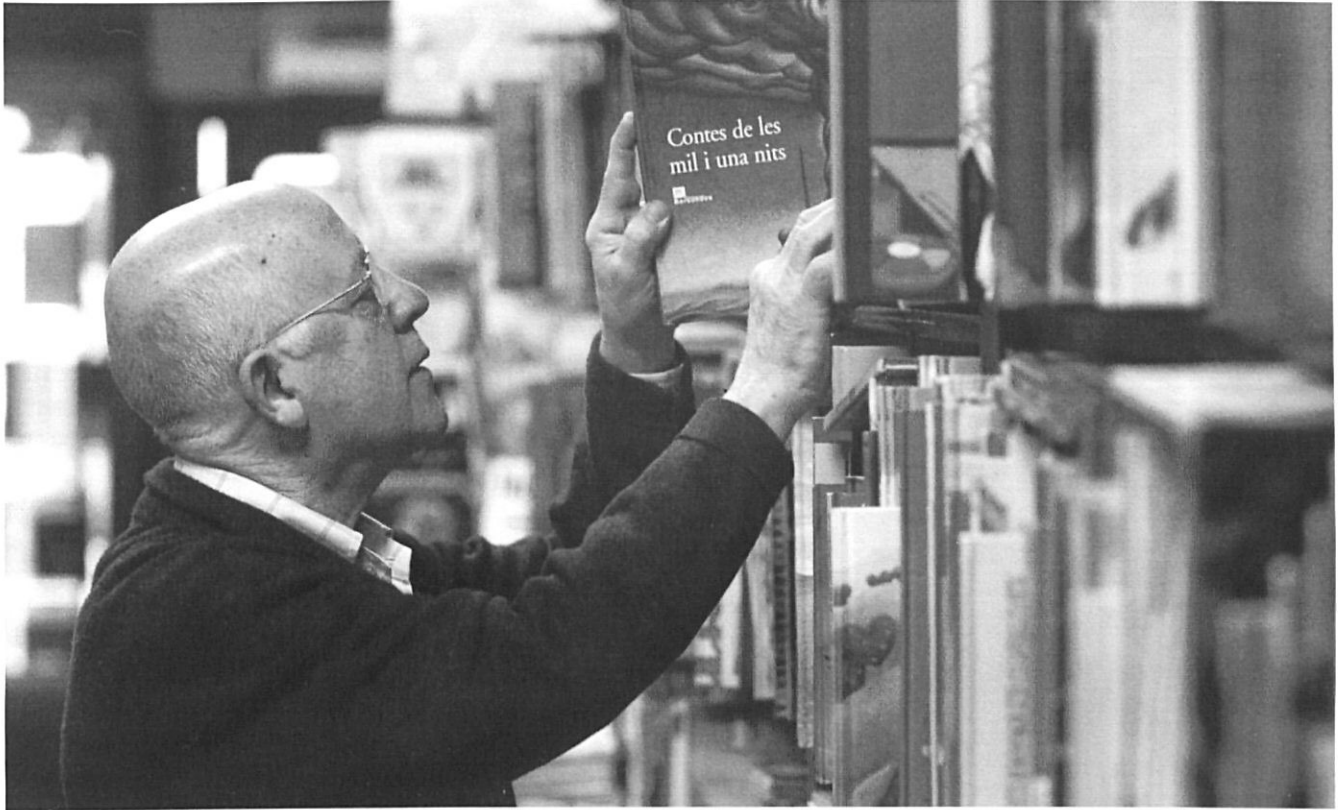
—Als anys cinquanta algunes editorials van començar a fer forat en el món del pensament, per exemple Abadía de Montserrat, Cuadernos para el Diálogo, tot això ja ho teníem. També teníem llibres d'Unamuno, Baroja, Blasco Ibáñez, Camus, Zola, Balzac... tots aquests eren immorals i estaven a la llista d'autors prohibits. I també teníem llibres en català, ja en veníem als anys quaranta, els d'en Folch i Torres, els de la Selecta, els d'en Pla... Alguna vegada ens havien acusat de vendre llibres no gaire recomanables.

—Van tenir algun problema?

—Van tenir un parell d'inspeccions. Des de la central deien a les seves policies: aneu a retirar tal i tal llibre a

«Em passaria la vida llegint. Al teatre i al cine no hi vaig mai. Vols creure que al cine potser fa trenta anys que no hi vaig? M'hi adormiria»

tal lloc. Em penso que encara guardo una acta d'una inspecció dels anys seixanta. Els vam haver de retirar dues vegades, però no ens van multar. Van quedar guardats, alguns molts anys.

—Parli'm d'aquella llista prohibida.

—Era un volum que es publicava periòdicament, i que recollia les «lecturas buenas y malas». Cada dos o tres anys en sortia un suplement. Tots aquests que t'he dit estaven a la llista de prohibits. Si volies complir amb la doctrina de l'Església et deien: aquest llibre no, aquest no, aquest tampoc...

—I se'n venien molts, d'aquests llibres tan poc recomanables?

—Sí, sí que es venien; no massivament, però sí. Llavors ja va anar evolucionant el sistema de lectures, van

aparèixer pilons d'editorials a final dels cinquanta i sobretot als seixanta, com Plaza Janés, Planeta, que feien novel·les. Va entrar molta ideologia política, per exemple amb l'editorial Akal, que era molt avançada, i ja no parlem de Ruedo Ibérico, tot d'estranyis, eh? Aquests no els exposàvem, però els teníem, és clar. Anys enrere es deia que aquí a la Geli érem uns carques, que érem de missa. Sí que es deia, i en canvi teníem de tot.

—És una persona molt religiosa, vostè?

—He sigut una persona religiosa, i sóc religiós, a seques. Tinc formació religiosa, vaig estar al seminari... Era una altra època.

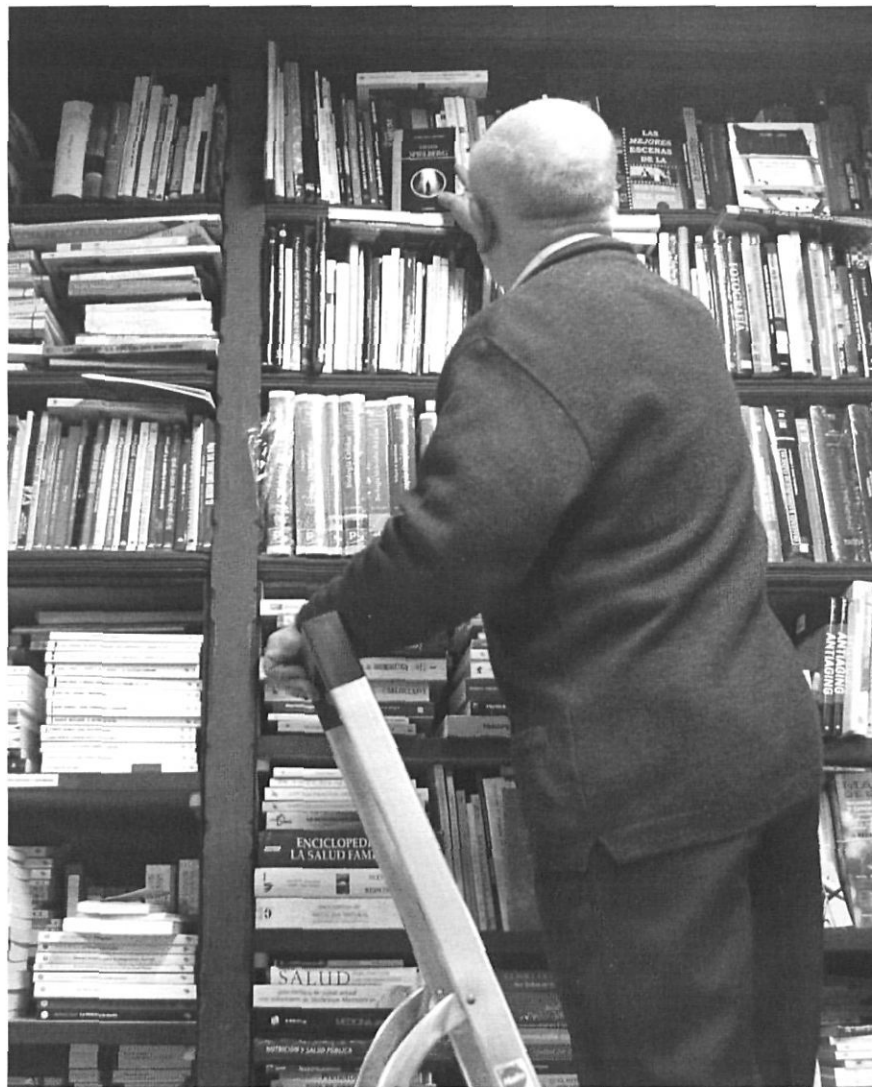
—Vol dir que ara ja no ho és tant?

—La postura de l'Església ha decebut

una mica molta gent. Ja no em fonamento en una sola postura. Llegeixo molt i algunes lectures m'han fet obrir molt i molt els ulls. Llegeixo assaigs d'altres religions... totes les religions són bones. La ciència i els estudis han evolucionat, la mateixa Església ha evolucionat, també. Em poden dir que sóc indiferent, però no. El que passa és que a molta gent no els agrada el «muntatge» de l'Església, però segueixen la doctrina de Crist.

—I políticament, com es considera?

—No vull saber res ni de dretes ni d'esquerres, sóc liberal. Respecto tot-hom, compleixo les lleis i no m'he barallat mai amb ningú. No estic en contra de ningú, no m'escalfo per res. No em fa escalfar ni un partit de futbol, ni una manifestació...

—Parlant de baralles, els llibreters i la cooperativa Àbacus mantenen un conflicte obert sobre els descomptes que s'han d'aplicar als llibres. Hi veu sortida?

—L'única solució aquí la té el Govern. Perquè per un costat hi ha la Llei de cooperatives, que es contradia amb la Llei del llibre. La Llei del llibre diu que no es pot fer més del 5% de descompte i els senyors de l'Àbacus es regeixen per una Llei que els permet fer els descomptes que vulguin. Qui ho lliga, això? Ells diuen que la Llei de cooperatives els permet fer-ho. Llavors, com s'arregla? Doncs canviant la llei. Em sembla que aquest és l'únic país d'Europa on passa això.

—La llibreria tradicional està en crisi?

—Això ho deuen dir els d'Àbacus. Crisi no. Parlo de casa meua, és clar. Hi ha hagut una evolució, això sí.

Aquí a Girona, per exemple, abans hi havia deu llibreries i ara hi ha cinquanta punts de venda. Tothom ven llibres, cosa una mica incomprensible. El que està molt en crisi és el llibre d'ensenyament, això sí. Sí que s'han tancat llibreries, ja ho sé. A Figueres se n'han tancat una o dues. A vegades es tanquen perquè no hi ha continuïtat. A Tortosa també se n'ha tancat una de molt famosa, que era la més antiga de Catalunya, junt amb una de Manresa i la nostra.

—Amb el llibre de text les llibreries tradicionals han baixat molt les vendes, no?

—Sí. Quan comença el curs Àbacus s'ho menja tot, això sí. Poden fer més bons comptes amb els col·legis. Em diran que no, però fan el 40% de descompte. Teòricament nosaltres tenim com a màxim el 25%.

—Ara es llegeix menys que abans o és un tòpic?

—No m'ho crec pas. Jo veig el que venem a casa i veig el que no venem, veig la gent que ve a casa i la que no ve, i tot això em fa suposar que sí que es llegeix.

—I són de qualitat els llibres que més es venen?

—No vull ofendre ningú, però la qualitat em sembla que ha baixat en els últims anys. Surten llibres molt bons i no es llegeixen. Es queden al fons de la llibreria. Ara costa de fer entrar un llibre una mica seriós...

—Qui és el responsable d'això?

—La culpa és de l'excés de producció. Cinquanta novetats a la setmana no les pot assumir ningú. No en té tota la culpa el lector, però una part sí. Es publica massa, és veritat. Vas posant novetats, novetats, i no fas mai net. Està tot ple, ple de llibres fins a dalt al sostre, ja ho veus. La gent ve i em pregunta: «quin agafo?, quin compro». No hi ha prou boques per a tant de menjar.

—Segur que coneix molt bé les lectures preferides dels gironins

—Llegeixen molt de llibre local. Sí, en venem molts. La gent de Girona vol conèixer el seu país, i jo ho veig molt bé.

—Quin és el llibre que més ha venut des que va començar?

—Segurament la Bíblia. També hem venut molt *Girona*, d'en Pla, *Los cipreses creen en Dios*, d'en Gironella, el *Quixot*...

—Hi ha algun llibre que no s'ha atrevit a vendre?

—No, que jo recordi. Home, si sabés que un llibre ha de fer mal no el vendria mai, és clar, però en principi no m'hi nego, no. Ara, reconec que

«La postura de l'Església ha decebut molta gent. Llegeixo molt i algunes lectures m'han fet obrir molt i molt els ulls»

alguna vegada he tingut dubtes... en vendre *Mein Kampf*, sí. N'hem venut uns quants, l'últim deu fer dos anys. Penso que no hi ha cap llibre que sigui tan dolent com perquè no se'n pugui treure algun profit. Tot depèn del que un en vulgui treure, de les coses, és clar; això passa en tot, també en la vida particular de cadascú. Puc recomanar o puc no recomanar, però si vols un llibre, el tens.

—Es diu que a la Geli hi ha tots els llibres però que costa una mica trobar-los. És injusta l'etiqueta de «llibreria caòtica»?

—Ja tenim un ordre, el que passa és que el sistema nou de llibreria moderna no el podem tenir. Per fer una llibreria moderna necessitem més dependents, espai en necessitaria fins al final de la Rambla, i això seria més despesa i fer esperar la gent. Jo no sé arreglar-ho d'una altra manera. Com s'ordena, això? A Girona ningú no té 200.000 llibres; és una aproximació, és clar, potser hi són i potser no.

—A diferència d'altres llibreries, aquí no es fan presentacions ni actes literaris. Per què?

—No, no n'hem fet mai de presentacions de llibres. No m'he sentit prou preparat per poder fer actes aquí. On posaria la gent? Ara, també t'he de dir que aquestes llibreries de què em parles el que fan no és tan promocionar el llibre com promocionar la seva botiga.

—Quina és la característica més important d'un bon llibreter?

—Has d'estimar la gent, servir la gent. En el món tots estem per servir-nos els uns als altres; això no vol dir servilisme, eh?, vol dir no enredar ningú, almenys intencionadament. Un dia et pots equivocar i recomanar una cosa que no havies d'haver recomanat a algú, però no has d'enredar.

—Quina classe de llibres acostuma a llegir?

—M'agrada tot. He acabat el darrer premi Just Casero, *L'habitació grisa*, perquè m'agrada estar al dia. Llàstima que no puc llegir tot el que voldria perquè he de repassar moltes crítiques i comentaris. Vull llegir les obres completes d'en Pla, només n'he llegit set i encara me'n queden uns quants. Em passaria la vida llegint. Al teatre i al cine no hi vaig mai. Vols creure que al cine potser fa trenta anys que no hi vaig? No m'agrada, m'hi adormiria. Una pega que havia tingut és que en temps de joventut al seminari no ens deixaven llegir, només es podia pregar i jugar. Llavors, em vaig perdre les lectures de joves; les de Juli Verne, Salgari, Stevenson les vaig llegir una mica quan vaig plegar. Això és una falla. Per llegir havies de fer trampes, llegia una mica a l'habitació, una mica d'amagat amb una llanterna, perquè posaven vigilància, a veure si algú llegia.

—Té algun títol preferit, però?

—N'hi ha uns quants. N'hi ha un que m'agrada molt, *Cuerpos y almas*, de Van der Meersch, i altres títols seus, tots de tema social. També m'agrada molt l'obra de Manuel de Pedrolo, sobretot les seves novel·les de tema social, m'agraden moltíssim. Fa poc he llegit *La regenta*, és una novel·la magnífica, em va encantar.

—Li agrada llegir en algun lloc en especial?

—Tinc una habitació a la meua llibreria, amb una taula, i llegeixo a la taula, amb llum, perquè perdo molt la vista, ara. En una butaca m'adormiria. Hi ha molta gent que llegeix al llit, i diuen que va molt bé, però jo no. Al llit, impossible.

—Ara es tornaria a fer llibreter?

—Sí, sí que hi tornaria. Diria que sí a tots els maldecaps que he passat, sí.

Salvador Cargol

